

KRONIKK

KRONIKK:

E-post:
kronikk@klassekampen.no
Maks 6000 teikn inkludert
mellomrom. Legg ved
portrettfoto.

Velaug H. Sælid
velaugh@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør
(fung.)

DEBATT:

E-post:
debatt@klassekampen.no
Innlegg over 3000 teikn kan
bli korta ned. Legg ved
portrettfoto.

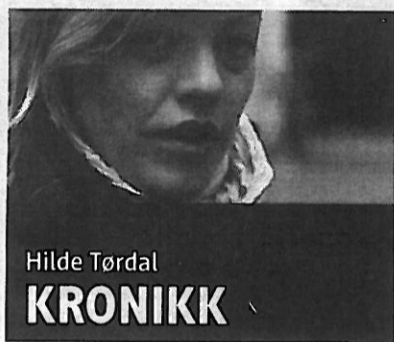
Even Øvald
eveno@klassekampen.no
Redaksjonssekretær
Kronikk- og debattredaktør Tollef Mjauedal (perm.)

Klassekampen honorerer normalt ikke innsendt stoff. Innsendaren si e-postadresse blir trykt med mindre innsendaren reserverer seg mot dette. For Klassekampen sine generelle vilkår for publisering, sjå www.klassekampen.no/KK/index.php/news/home/generelle_vilkaar

DEBATT ►

Makten må spres i støtteapparatet, og levevilkårene til profesjonelle billedkunstnere må heves.

Kunstneraksjon på trappene?

Hilde Tørdal

KRONIKK

I den siste tiden har det vært snakket om det nye og større Kulturrådet og diskutert om endringen vil føre til en tilnærmet monopolstilling i støtteapparatet innen billedkunst. Det har også vært gjort levekårsundersøkelser som viser dystre tall på inntektssiden og dårlig sikring av sosiale rettigheter som pensjon og sykelønn, fordi billedkunstnere er selvstendig næringsdrivende og ikke arbeidstaker.

Som styreleder for Billedkunstnerne i Telemark ønsker jeg å komme med noen konkrete forslag til hvordan vi kan spre makten i støtteapparatet og samtidig heve levevilkårene til profesjonelle billedkunstnere, som er aktive og stiller ut jevnlig.

Mange visningssteder i Norge er opptatt av å vise/formidle kunst og ikke selge. Denne ikke-kommersielle linjen baserer seg på en opplevelsesøkonomi, der hovedfokus ligger i å vise mest mulig aktuell og interessant kunst. Denne kunsten setter gjerne fokus på enten samfunnsmessige eller eksistensielle spørsmål og er dermed et viktig refleksjonsrom for både unge og voksne.

Det er billedkunstnerne alene som står for planleggingen, gjennomføringen og finansieringen av utstillingene, som ofte dreier seg om et forarbeid på mellom ett og to år. Utstillingsstedet bidrar ytterst sjelden med midler til produksjon. I realiteten er det dermed slik at utstillingen leveres ferdig laget og gratis til utstillingsstedet. Kunstneren kompenseres verken for arbeidstiden eller for materialkostnadene. Dette arbeidet er samtidig grunnlaget for hele institusjonens økonomiske plattform, uten at kunstneren får ta del i den økonomien dette fører med seg. For kunstneren er dette en uholdbar situasjon.

Etter min mening er mange av

de ikke-kommersielle visningsstedene underfinansiert. Det kan se ut som at det er kunstnerne som må ta regningen for denne situasjonen. Det er svært negativt at det blir kunstnerne som straffes for at visningsstedene får for lave bevilgninger.

I beste fall får kunstnere et utstillingsvederlag på 10.000–20.000 kroner pluss frakt én vei. Resten finansierer vi selv for å få utstillingen på plass. Den nevnte summen er altfor lav, med tanke på all den arbeidstiden og materialkostnadene som gjerne ligger bak en separatutstilling. Det kan dreie seg om flere måneders og ofte opp til flere års

«Det er ikke tradisjon for å tenke at kunstneren skal lønnes for kunsten sin på andre måter enn ved salg eller stipend»

arbeidstid, som det på ingen måte blir kompensert for.

Det er vanskelig å forhandle med institusjoner med dårlig økonomi. De har gjerne ikke

mulighet til å gi store summer i vederlag. Det er ikke tradisjon for å tenke at kunstneren skal lønnes for kunsten sin på andre måter enn ved salg eller stipend. Men hvordan skal billedkunstnere kunne leve av å være nettopp billedkunstnere, når kunsten som skapes ikke er ment for salg, men har et helt annet formål?

Problemet i kunstnerisk produksjon er at de økonomiske rammene er utrygge, selv med suksess.

Kunstneren må selv skaffe alle produksjonsmidler, og må uansett utfall av dette levere en utstilling. Slik bør det ikke være. Det er mulig å søke om utstil-

lingsstøtte og prosjektstøtte hos Norsk kulturråd for å gjennomføre innovative prosjekter. Ordningen er god, men samtidig usikker siden man må søke i

FRA EGEN

LOMME: Mange av de ikke-kommersielle visningsstedene er underfinansiert. Det er kunstnerne som må ta regningen for denne situasjonen, skriver Hilde Tørdal. Her fra Porsgrunn Kunstforening, en utstilling av Aase Texmon Rygh og Ane Hjort Guttu.

FOTO: DAG JENSSEN

hvert enkelt tilfelle. Det er imidlertid positivt at Kulturrådet får mer midler til å støtte denne typen prosjekter, og at det er kunstnere som står bak de faglige vurderingene. Det vi trenger i tillegg er:

1. Faste, øremerkede midler til bruk i produksjonen av kunsten som vises på ikke-kommersielle visningssteder.

2. Å styrke og utvide vederlagsordningen til å gjelde flere visningssteder.

3. At taket på prosjektstøtte og utstillingsstipend fra Kulturrådet økes. Disse stipendiene kan det da søkes om, som en delfinansiering av ekstra kostnadskrevede utstillinger, i tillegg til det faste beløpet et ikke-kommersielt visningssted vil gi i bønn.

4. Å stå sammen. Vi billedkunstnere må bli flinkere til å budsjettere inn lønn i produksjonstiden, for å synliggjøre hvilket stort arbeid som ligger bak utstillingene vi produserer.

Vi må altså slutte å underby hverandre, men heller stå sammen som yrkesgruppe for å bedre våre levekår og inntektsmuligheter. Her må institusjonene vise seg som gode allierte og øremerke levelige budsjetter til de utstillingene de inviterer oss til å produsere for seg.

Kunstnerne og visningsstedene bør i mye større grad ta ansvar for de dårlige vilkårene de tilbyr kunstnerne. Dette særlig når de velger å ikke satse på salg av verkene. Det er kunstnerne som stiller ut og er aktive, vi i større grad bør gi bedre vilkår. Når de inviteres, har de allerede gått gjennom en faglig vurdering. Forslaget er dessuten god distriktpolitikk, siden visningsstedene finnes over hele landet.

Det vil bli flere fagfolk som bestemmer hva slags kunst som skal ha gode vilkår, som dermed gir flere kunstneriske uttrykk sjansen og et mer variert Kunst-Norge. Økningen vil bidra til at aktive, profesjonelle billedkunstnere kan fortsette å jobbe i det yrket de har tatt femårig høyskoleutdannelse til og på et tilsvarende lønnsnivå som andre yrkesgrupper. Levelig lønn til aktive kunstnere nå!

Hilde Tørdal,
billedkunstner og styreleder i
Billedkunstnerne i Telemark
hilde@tordal.no